

بسته‌های آموزشی در جهان

محرم نقی زاده

اشاره

توجه ویژه به بسته آموزشی، به عنوان یکی از ورودی‌های مهم نظام آموزشی، ما را بر آن داشت نگاهی هر چند گذرا به بسته‌های آموزشی در چند کشور جهان داشته باشیم. آنچه در پی می‌آید، حاصل این کوشش است که با هم آن را مرور می‌کنیم. بسته آموزشی در اسناد بالا دستی چه جایگاهی دارد؟

در «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش»، ذیل هدف عملیاتی ۹، یعنی «جلب مشارکت ارکان سهیم و مؤثر و بخش عمومی و غیردولتی در تعلیم و تربیت رسمی و عمومی»، و نیز ذیل هدف عملیاتی ۲۱، یعنی «بازنگری و باز مهندسی ساختارها، رویه‌ها و روش‌ها» به دو راهکار اشاره شده است:

راهکار ۳-۹. توسعه مشارکت بخش‌های دولتی و غیردولتی در انجام امور مربوط به تولید، چاپ و توزیع مواد و منابع آموزشی در چارچوب سیاست‌های آموزش و پرورش با تأکید بر سیاست تولید بسته‌های آموزشی و سیاست چند تألیفی در کتاب‌های درسی.

راهکار ۹-۲۱. حاکمیت برنامه‌محوری به جای کتاب‌محوری و تولید بسته آموزشی در برنامه‌های درسی با رعایت اصل معلم‌محوری.

در این مقاله، با چند نمونه از بسته‌های آموزشی یا اجزای خاص برخی از بسته‌های آموزشی در برنامه‌های آموزشی بعضی از نقاط دنیا آشنا می‌شویم. بدیهی است تعداد این نمونه‌ها فراوان است. کافی است با هر کدام از واژگان یا عبارت‌های کلیدی گشت و گذاری در دنیای مجازی داشته باشید تا بتوانید با انبوهی از بسته‌های آموزشی یا اجزای مستقل برخی بسته‌ها روبه‌رو شوید.

کلیدواژه‌ها: بسته آموزشی، بسته مدیریت کلاس، کار پوشه، کار برگ، برگ آزمون، بسته ارزشیابی توصیفی، بسته آموزش خانواده

۱. بسته آموزشی زبان انگلیسی؛ نسخه شانگهای آکسفورد (چین) Oxford Shanghai Edition

آموزش زبان انگلیسی یکی از اولویت‌های آموزشی کشور چین در زمینه برنامه‌های درسی به‌شمار می‌آید. «بسته آموزشی زبان انگلیسی شانگهای» که شامل کتاب دانش‌آموز، کتاب کار، نوار صوتی و کاربرگ است، توسط شرکت «آکسفورد» و به صورت بومی و اختصاصاً برای کشور چین تولید شده است.

هم‌اکنون یکی از خدمات شرکت‌های بزرگ آموزشی در جهان، طراحی و تولید بسته‌های بومی برای کشورها و حتی مدارس خاص

۳. بسته آموزشی زبان انگلیسی؛ بسته‌ای برای تعطیلات تابستانی (کشور ترکیه) Yaz Seti

شرکت «Zambak» (یا همان زنبق به تلفظ خودمان)، یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان بسته‌های آموزشی در کشور ترکیه شناخته می‌شود. این شرکت خدمات گوناگونی از قبیل برگزاری آزمون با محتوای الکترونیک، تولید کاربرگ و کتاب کار را به مدارس کشور ترکیه ارائه می‌کند. این شرکت در استان‌های گوناگون کشور دارای نمایندگی دارد. بسته‌ای که می‌بینید، یک بسته آموزشی با عنوان «Yaz seti» است که در اینجا فقط برخی از اجزای بخش پیش‌دبستانی آن قابل مشاهده است. این بسته که بخش‌ها و اجزای گوناگون آن برای دوره پیش‌دبستانی تا متوسطه تولید شده‌اند، بسته‌ای است برای ارائه محتوای آموزشی و سرگرم‌کننده در تعطیلات تابستان. اجزای آن عبارت‌اند از: لوح فشرده، کتاب داستان، محتوای دیجیتال، کارت‌تون، برچسب و بازی که برخی از آن‌ها در تصویر مشاهده می‌شوند. برای آشنایی با سایر بسته‌های آموزشی این شرکت به سایت «www.zambak.com» مراجعه کنید.

برگ آزمون Yaprak Test

«Yaprak Test» (که برای معادل فارسی آن «برگ آزمون» را برگزیده‌ایم و می‌توان این واژه را به آزمون‌برگ و یا کاربرگ نیز ترجمه کرد)، واژه معمول و رایجی در آموزش و پرورش ترکیه است. این کاربرگ‌ها به صورت پرفراژ شده یا به صورت برگ‌برگ در پوشش‌های پلاستیکی توسط انتشاراتی‌های آموزشی گوناگون تولید می‌شوند. کاربرگ‌ها انواع متفاوتی دارند و همواره بخشی از یک بسته آموزشی تلقی می‌شوند.

«یاپراک تست‌ها»، به صورت بانک سؤال یا کاربرگ تدریس معلم، به صورت کاربرگ‌های هفتگی یا کاربرگ‌های کار و تمرین

است که براساس سفارش و درخواست آن‌ها صورت می‌گیرد. ویژگی دیگر قابل مشاهده در این کارافزار آموزشی، قطع جالب کاربرگ‌های این بسته است که در تصویر مشاهده می‌کنید. برای آشنایی بیشتر با تولیدات بومی شده برای کشورهای گوناگون، به وبگاه «Oxford» مراجعه کنید یا در وبگاه «Amazon» فهرست محصولات Oxford برای کشور چین را مشاهده کنید.

۲. بسته آموزشی زبان انگلیسی؛ دوستان من اینجا هستند! (سنگاپور) My Pals Are Here!

ایجاد کارپوشه توسط معلمان، یکی از روش‌های شناخته شده ارزشیابی توصیفی در اکثر کشورهای جهان است. این روش در کشور سنگاپور نیز یکی از روش‌های ارزشیابی دانش‌آموزان دوره دبستان است که توسط آموزگاران به کار برده می‌شود. از این رو تولید کارافزارهایی به صورت پرفراژ و پانچ شده با عنوان کاربرگ، جزء رایجی از بسته‌های آموزشی است که در آموزش و پرورش سنگاپور متداول است.

در تصویر، نمونه کاربرگ‌هایی را که در بالای آن‌ها نام و نام خانوادگی دانش‌آموز و کلاس مربوطه نوشته شده است، مشاهده می‌کنید. این مجموعه به زبان انگلیسی است و در دوره دبستان کاربرد دارد. کاربرگ‌های مزبور همراه با دیگر اجزای بسته آموزشی زبان، توسط یک شرکت تولیدکننده نرم‌افزارهای یادگیری سنگاپور به بازار نشر آثار آموزشی عرضه می‌شوند. برای آشنایی بیشتر با محصولات این شرکت، به سایت «www.edu.marshallcavendish.com» مراجعه کنید.

مالزی از کشورهای پیشرو در اقتصاد و آموزش و پرورش کشورهای اسلامی است. در این کشور بسته‌های آموزشی متفاوتی به کار گرفته می‌شوند. یکی از بسته‌های خاص این کشور که شرکت «Sasbadi» تولید می‌کند، «بسته‌های آموزشی پاکتی» است. شیوه کار بدین صورت است که برای هر موضوع درسی (یا هر برنامه درسی) یک بسته تولید و در داخل یک پاکت عرضه می‌شود. برای نمونه در تصویر، بسته آموزشی فیزیک دبیرستان را که به صورت کاربرگ‌های تا شده داخل پوشش مقوایی قرار داده شده‌اند، مشاهده می‌کنید. نکته جالب در این بسته وجود خلاصه محتوای هر هفته آموزشی تحت عنوان یک کارت است و بعد از تدریس، خلاصه شده متن درس در اختیار دانش‌آموز قرار می‌گیرد.

این بسته در سال ۲۰۱۰ به قیمت ۷/۹۰ رینگیت* (واحد پول مالزی) به بازار عرضه شد. برای آشنایی با محصولات شرکت مذکور به سایت «www.sasbadi.com» مراجعه کنید.

دانش‌آموزی تولید و روانه بازار محصولات آموزشی ترکیه می‌شوند. شرکت‌های متفاوت در ترکیه به سفارش مدارس بزرگ، به تولید این نوع کاربرگ‌ها دست می‌زنند و مدارس یا معلمان مدارس با توجه به برندهای مشهور، از این کاربرگ‌های آموزشی بهره می‌برند. لازم به ذکر است، این کاربرگ‌ها همواره در کنار یک کتاب کار و تمرین یا یک مجموعه ارزشیابی با عنوان «Deneme seti» یا «Değerlendirme seti» (بسته ارزیابی یا خودارزیابی) ارائه می‌شوند.

برای آشنایی با یکی از این شرکت‌ها در عرصه تولید بسته‌های آموزشی یا نوع کاربرگ یا Yaprak Test (برگ آزمون) می‌توانید به سایت این شرکت به نشانی «www.etkinokul.com» مراجعه کنید.

۴. بسته آموزشی پاکتی برای درس فیزیک (کشور مالزی)

۵. بسته آموزشی اول دبستان در کشور چین

کشور چین در چند سال اخیر به‌عنوان کشوری موفق در زمینه آزمون‌های جهانی ریاضی - پیزا (PISA) عمل کرده است. به گزارش OECD (سازمان همکاری اقتصادی و توسعه یا باشگاه ثروتمندان جهان)، شهر شانگهای به‌عنوان یکی از موفق‌ترین نمونه‌های قابل الگوبرداری، آموزش‌های کشور چین را در جهان نمایندگی می‌کند. مجموعه بسته آموزشی که در تصویر مشاهده می‌شود، شامل اجزای گوناگون بسته آموزشی اول دبستان کشور چین در شهر شانگهای است که در سایر مدارس این کشور نیز استفاده می‌شوند. در این بسته عناصر کاربرگ، کتاب کار، لوح، جدول و نوار صوتی را می‌توان مشاهده کرد. نکته جالب و درس‌آموز از این بسته، وجود «کاست» به‌عنوان یکی از اجزای آن است. در واقع، کشور چین با وجود اینکه

ب) بسته ارزشیابی توصیفی

بسته ارزشیابی توصیفی برای پایه‌های اول، دوم و سوم ابتدایی و در راستای پشتیبانی از اجرای طرح ارزشیابی توصیفی-کیفی در دبستان‌های کشور و توسط مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت تولید شده است. این بسته از میان ابزارهای موجود در ارزشیابی توصیفی، سه‌جزء از هشت جزء را به‌عنوان اجزای حداقلی بسته آموزشی مد نظر قرار داده و برای آن‌ها، براساس محتوای کتاب‌های درسی پایه‌های اول تا سوم تولید محتوا کرده است. این بسته آموزشی در حال حاضر حاوی سه جزء آزمون کتبی، فهرست واری مشاهده و آزمون عملکردی است و همراه با تصحیح آزمون کتبی و ارائه کارنامه‌های کیفی و کمی، به مدارس متقاضی تحویل می‌شود. معلمان استفاده‌کننده از این بسته آموزشی، تسهیل فعالیت‌های جنبی، آسودگی خاطر، آرامش و نیز مشاهده نتایج آزمون‌ها را به همراه تصحیح و تحلیل نتایج به‌صورت کمی و کیفی، از مزایای آن شمرده‌اند.

ج) بسته آموزش خانواده مدرسه ما (مجموعه لذت زندگی)
مدرسه فقط از آن دانش‌آموزان و معلمان نیست و خانواده‌ها نیز باید از آموزش‌های مدرسه‌ای سهمی داشته باشند. از این‌رو مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت در اقدامی نوآورانه، به تولید بسته‌ای با عنوان «بسته آموزش خانواده مدرسه ما» دست زده که شامل دو بخش است:

■ **بخش اول: ۱۲ جلد کتاب تألیفی براساس مقتضیات خانواده‌های ایرانی** با عنوان «لذت زندگی» که شامل ۱۲ مجموعه تشریحی بسیار کاربردی و شیرین از مهارت‌های زندگی مورد نیاز خانواده‌هاست و در نگارش آن‌ها از مطالعات داخلی و جهانی معتبر، دیدگاه‌های سازمان بهداشت جهانی و نیازهای خانواده‌های ایرانی با در نظر داشتن اسناد تحولی آموزش و پرورش کشورمان بهره گرفته

بزرگ‌ترین صادرکننده تبلت به جهان است، هنوز در آموزش و پرورش خود، کاست را به‌عنوان یکی از عناصر اصلی بسته آموزشی حفظ کرده است.

آشنایی با سه بسته آموزشی تولید شده در مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت (کشور ایران)

همان‌طور که در متن کتاب‌های این مرکز نیز بارها اشاره شده است، «مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت»، در مقام پشتیبان برنامه‌های درسی-آموزشی مدارس، یکی از اصلی‌ترین فعالیت‌های خود را به طراحی، تولید و توزیع بسته‌های آموزشی مناسب در زمینه‌های گوناگون اختصاص داده است. هر چند برخی از سایر تولیدات مرآت را نیز می‌توان به مثابه اجزایی از یک بسته آموزشی معرفی کرد، ولی در اینجا برای جلوگیری از طولانی‌شدن بحث، تنها به معرفی سه بسته آموزشی از تولیدات مرآت بسنده می‌کنیم.

الف) بسته مدیریت کلاس درس مرآت

بسته مدیریت کلاسی، مجموعه‌ای از چند بسته آموزشی مستقل است که مبتنی بر برنامه‌های درسی و اهداف کتاب‌های درسی ایران و توسط مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت تولید شده است. این بسته از آغاز تا واپسین ماه‌های سال تحصیلی ۹۳-۹۲، پنج سال تجربه کاربست توسط مدارس را طی کرده است. این بسته که هم‌اکنون بیش از ۲۰۰۰ مدرسه در سراسر کشور از آن استفاده می‌کنند، از بسته حداقلی «الف» (یعنی فقط استفاده از یک جزء بسته) تا بسته حداکثری «ت» (یعنی استفاده از همه اجزای بسته و توسط همه دانش‌آموزان در مدرسه) در اختیار مدارس ایران قرار گرفته است. بسته مزبور شامل اجزایی چون طرح درس، کاربرگ، کتاب کار، محتوای دیجیتال، برگه ارزشیابی و کتاب معلم است. برای آشنایی با عناصر این بسته می‌توانید به سایت www.meraat.ir مراجعه کنید.

■ **بخش دوم:** بخشی مجازی و شامل پورتال آموزش خانواده است. دسترسی به این پورتال رایگان است و حتی کسانی که نتوانند جزء کاغذی بسته را تهیه کنند، می‌توانند از محتوای آن بهره ببرند. پورتال از بخش‌های متنوعی تشکیل شده است و قابلیت بومی‌سازی برای هر مدرسه را نیز دارد. در این پورتال، محتوای تصویری، صوتی و ارزشیابی هر مهارت در اختیار خوانندگان قرار گرفته است. همچنین، به دلیل محدودیت صفحات کتاب‌ها و محدودیت در ارائه اطلاعات بیشتر، بیش از دو برابر حجم صفحات کتاب‌ها، اطلاعات از طریق پورتال در اختیار خانواده‌ها قرار گرفته است.

◀ پی‌نوشت

* هر رنگیت تقریباً معادل ۱۰۰۰ تومان است.

◀ منابع

1. www.edu.marshallcavendish.com
2. www.zambak.com
3. www.etkinokul.com
4. www.sasbadi.com
5. www.meraat.ir

۶. بسته ۱۲ جلدی خانواده (مجموعه لذت زندگی). مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت، تهران.
 ۷. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰). شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی.

شده است. کتاب‌ها در قطع پالتویی تولید شده‌اند و در مجموع ۱۲ جلد و حجمی بالغ بر ۱۱۰۰ صفحه دارند. هر ۱۲ جلد به‌طور یکجا و داخل یک قاب عرضه شده‌اند.

